

УДК: 657.474

Пашкевич Аліна

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

МЕТОДИ ОБЛІКУ ВИТРАТ І КАЛЬКУЛЮВАННЯ

Pashkevych Alina

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

THE METHODS OF COST ACCOUNTING AND COSTING

В сучасному бізнес-середовищі методи обліку витрат та калькулювання є досить важливими. Управління витратами та точне калькулювання стають стратегічно важливими для підтримки прибутковості та конкурентоспроможності підприємств у глобальній економіці. Зростання вартості ресурсів, посилення конкуренції, технологічні зміни та змінені вимоги споживачів підкреслюють актуальність цієї теми.

Облік витрат – це методи та процедури, що використовуються компаніями для відстеження, реєстрації та аналізу витрат, понесених у процесі виробництва та надання товарів і послуг. Ці методи включають систематичну реєстрацію всіх витрат, пов'язаних з виробництвом, включаючи сировину, робочу силу, накладні витрати та інші непрямі витрати.

Залежно від багатьох факторів, таких як: характер технічного процесу, організація виробництва, вид продукції, робіт або послуг, їх складність, тип, характер технічного процесу та вид накладних витрат, промислові підприємства можуть використовувати різні методи обліку витрат на виробництво та калькулювання собівартості продукції.

До основних методів калькулювання собівартості належать:

1. Простий (однопредельний) метод калькулювання собівартості використовується в галузях, де немає незавершеного виробництва або воно є незначним. Прикладами є видобуток вугілля та виробництво електроенергії.

Суть цього методу зводиться до прямого калькулювання. Тобто всі виробничі витрати за статтями калькуляції діляться на кількість виробленої продукції. Результатом є собівартість одиниці продукції.

2. Нормативний метод застосовується на підприємствах різних галузей промисловості масового та серійного характеру виробництва, де виготовляється різноманітна і складна продукція, що складається з великої кількості деталей і вузлів (наприклад, машинобудування, виробництво одягу, взуття, триколісних велосипедів, шин, меблів тощо).

Основою методу є нормативні витрати виробничих ресурсів і нормативні калькуляції, розроблені на основі даних оперативного обліку. Нормативні норми витрат виробничих ресурсів розробляються для кожного виду деталі, вузла або виробу з урахуванням технології та організації конкретного виробництва.

Застосовуючи нормативне калькулювання, фактична собівартість продукції (робіт, послуг) визначається шляхом додавання (віднімання) до нормативної собівартості виявлених протягом звітного періоду відхилень від стандарту та змін у стандартах.

3. Позамовний метод калькулювання собівартості є найбільш придатним для одиничних або дрібносерійних виробництв, що випускають невелику кількість предметів одноразового використання або однорідної продукції.

Цей метод також використовується в інструментальних цехах машинобудівних підприємств для обліку витрат на виробництво спеціальних інструментів, обладнання та інших виробів, що виготовлених на замовлення споживачів. Поштовий метод також використовується в ремонтних майстернях та майстернях технічного обслуговування.

4. Попередельний метод застосовується на підприємствах, де сировина і технологічні характеристики серійно виробленої продукції схожі, в таких виробництвах

здійснюється калькулювання собівартості за фізичними, хімічними і технологічними процесами. Фізичні, хімічні та термічні виробничі процеси є поширеними на таких виробництвах. Попередільний метод також може застосовуватися в галузях, де сировина використовується комплексно.

Особливістю цього методу є те, що об'єктом калькулювання виробничої собівартості є технологічний процес, а в межах цього процесу - певні продукти, які класифікуються за калькуляційними групами на основі принципів однорідності основного матеріалу та складності його обробки.

Отже, дослідивши та проаналізувавши всю інформацію, що стосується методів обліку витрат і калькулювання у висновку можна зазначити, що методи обліку витрат та калькулювання відіграють важливу роль у сучасному бізнес-середовищі. Вони є необхідним інструментом для ефективного управління витратами та забезпечення прибутковості підприємств. Актуальність цих методів постійно зростає в умовах посилення конкуренції, змін на ринку та технологічних інновацій. Важливо вибирати та застосовувати належні методи в залежності від специфіки діяльності підприємства та його цілей. Глибоке розуміння і вміння правильно використовувати ці методи дозволяють підприємствам оптимізувати виробничі процеси, підвищувати ефективність та залишатися конкурентоспроможними на ринку. Таким чином, розробка та вдосконалення методів обліку витрат і калькулювання залишається однією з ключових пріоритетних задач для сучасних підприємств.

Список використаних джерел:

1. Волкова Н. А., Подвальна Н. Е., Семенова К. Д. Економічний аналіз: навч. посібник. Одеса: ППЦ «Белка». 2020. 240 с.
2. Королюк Т.М., Співак С.М., Ратинський В.В. Облік в управлінні підприємством в умовах цифрової економіки. *Галицький економічний вісник*. 2023. № 6 (85). С. 88-96.
3. Королюк Т., Хомин П., Співак С. Особливості організації управлінського обліку в системі контролінгу. *Галицький економічний вісник*. 2023. № 4 (83). С. 71-77.
4. Краузе О., Синькевич Н., Юрик Н. Економічний аналіз та контроль кризових явищ у діяльності підприємств. *Галицький економічний вісник*. 2024. № 1. С. 14-24. URL: <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/?art=1254>
5. Синькевич Н. І. Економічний аналіз. Тернопіль : ТНТУ імені Івана Пулюя, 2018. 97 с.
6. Шведа Н.М., Краузе О.І. Електронна комерція: сучасний стан та стратегії розвитку. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія: «Економічна науки». 2024. Вип. 2 (82). URL: <https://www.inter-nauka.com/archive/archive-of-issues-ekonomika>
<https://doi.org/10.25313/2520-2294-2024-2-963>